

واحد مطالعات آماری و راهبردی
دبیرخانه انجمن صنایع نساجی ایران

انجمن صنایع نساجی ایران

مروری بر وضعیت صنعت نساجی روسیه، قبل و پس از وقوع جنگ روسیه و اوکراین

تهیه، تنظیم و گردآوری
مهسا معیریان
سازار اصلاح

واحد مطالعات آماری و راهبردی دبیرخانه انجمن صنایع نساجی ایران

تابستان ۱۴۰۱

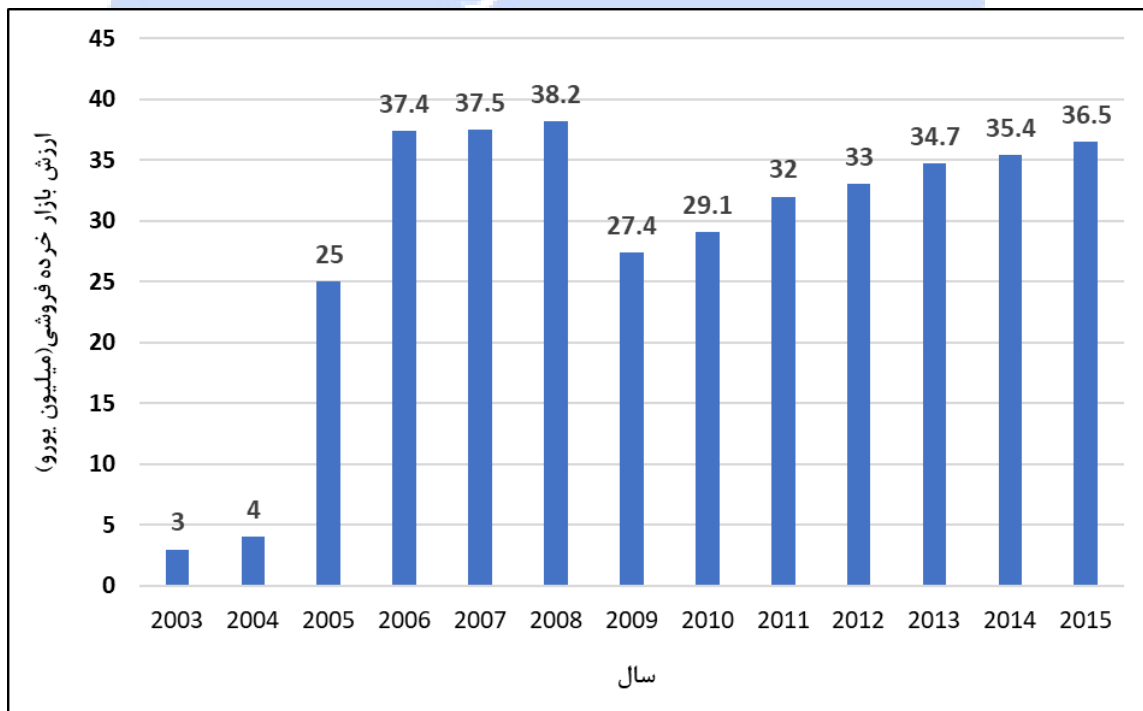
۰۲۱-۲۶۲۰۰۱۹۶ t.me/aiti1395
info@aiti.org.ir @aiti.org.ir

استفاده از مطالب این جزوه با ذکر مأخذ بلامانع می باشد

روسیه با نام رسمی فدراسیون روسیه با وسعت ۱۷,۰۹۸,۲۴۶ کیلومتر مربع، عنوان پهناورترین کشور جهان را به خود اختصاص داده است. (۱) در اکتبر سال ۱۹۱۷ انقلاب کمونیستی در این کشور رخ داد و نام کشور به اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تغییر یافت. در سال ۱۳۷۰ (۱۹۹۱) شوروی پس از جنگ سردی طولانی با غرب فروپاشید و فدراسیون روسیه و دوازده جمهوری دیگر جانشین آن شدند. (۱)

با این وجود پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در دسامبر ۱۹۹۱ روسیه از نظر جهانی منزوی نشد و به گسترش روابط تجاری بین‌المللی برای تقویت اقتصاد خود ادامه داد. ولی با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی صنعت نساجی دچار یک افول بسیار شدید شد. در سال ۱۹۹۸ حجم تولید در صنعت نساجی تنها ۱۲٪ از سال ۱۹۹۰ بود و نرخ اشتغال از ۹۳۲ هزار نفر در سال ۱۹۹۰ به ۴۲۴ هزار نفر در سال ۱۹۹۸ کاهش یافت. سه دلیل عمده علت این افول و کاهش تولید در صنعت نساجی: (۱) قطع رابطه با حکومت قبلی (جماهیر شوروی) که به تولید کنندگان مواد خام مانند پنبه عرضه میکرد. (۲) افزایش واردات ارزان منسوجات و پوشاک (۳) بهره‌وری پایین نیروی کار به دلیل تجهیزات فرسوده. بنابراین سال ۱۹۹۸ و بحران ارزش روبل تاثیر مثبتی در حجم تولید که به دلیل افزایش تقاضا در بازار داخلی بود ایجاد کرد. پس از سال ۱۹۹۸ صنعت نساجی در سال‌های ۱۹۹۹ و ۲۰۰۰ رونق تازه‌ای گرفت. (۲)

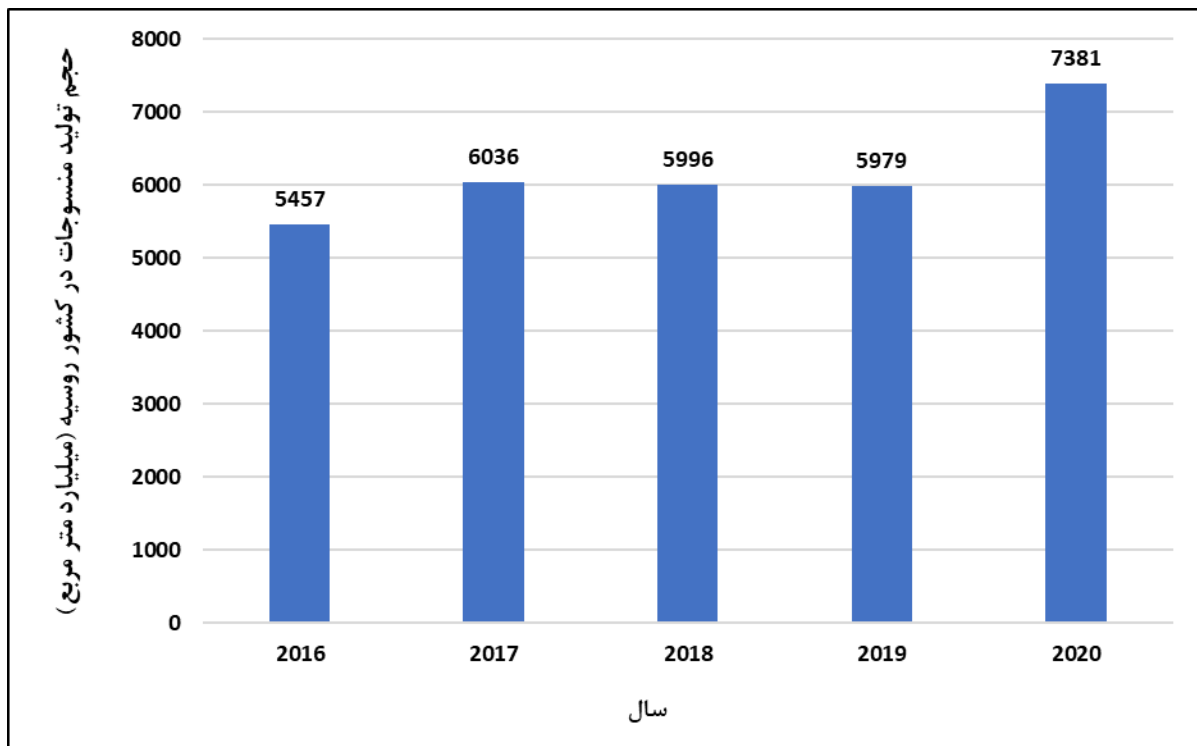
نمودار ارزش صنعت خرده‌فروشی منسوجات و پوشاک کشور روسیه را برحسب میلیارد یورو از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۵ نشان می‌دهد. (۳)

(نمودار ۱)

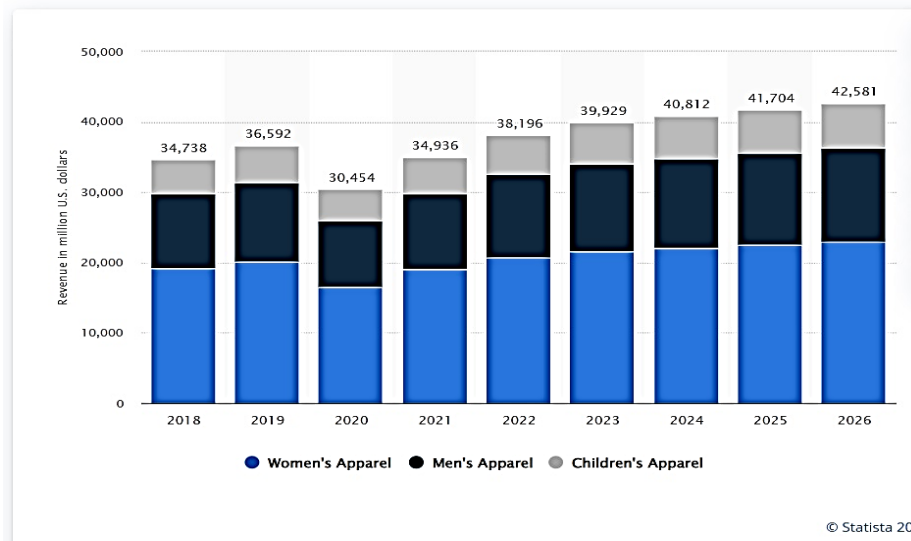
با توجه به نمودار ۱ در سال های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ مقدار درآمد روسیه در بازار خرده فروشی بسیار اندک بوده و در سال ۲۰۰۵ یک جهش بسیار بزرگ درآمدی حدود ۲۵ میلیارد یورو در بازار خرده فروشی کسب کرد و پس از آن نمودار در سال های بعد همچنان روند صعودی داشته است ولی در سال ۲۰۰۹ با کاهش قابل توجهی روبرو شد و این در حالی است که در سال های بعد مقدار درآمد این کشور از بازار خرده فروشی دوباره افزایش پیدا کرد.

نمودار ۲ حجم تولید منسوجات در کشور روسیه را برحسب میلیارد متر مربع از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ نشان می دهد. (۴)

(نمودار ۲)

با توجه به نمودار ۲ حجم تولید در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۶ به اندازه ۵۷۹ میلیارد متر مربع افزایش یافته است سپس در سال ۲۰۰۸ و ۲۰۱۹ اندکی کاهش در حجم تولید مشاهده می شود و در نهایت در سال ۲۰۲۰ با حجم تولید معادل ۷۳۸۱ میلیارد متر مربع افزایش قابل توجهی نسبت به سال های گذشته نشان داده شده است.

(نمودار ۳)

نمودار ۳ یک پیش بینی از درآمد کشور روسیه (میلیون دلار آمریکا) حاصل از صنعت پوشاک این کشور را به تفکیک پوشاک آقایان، بانوان و کودکان از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۶ میلادی ارائه می‌دهد. (۸)

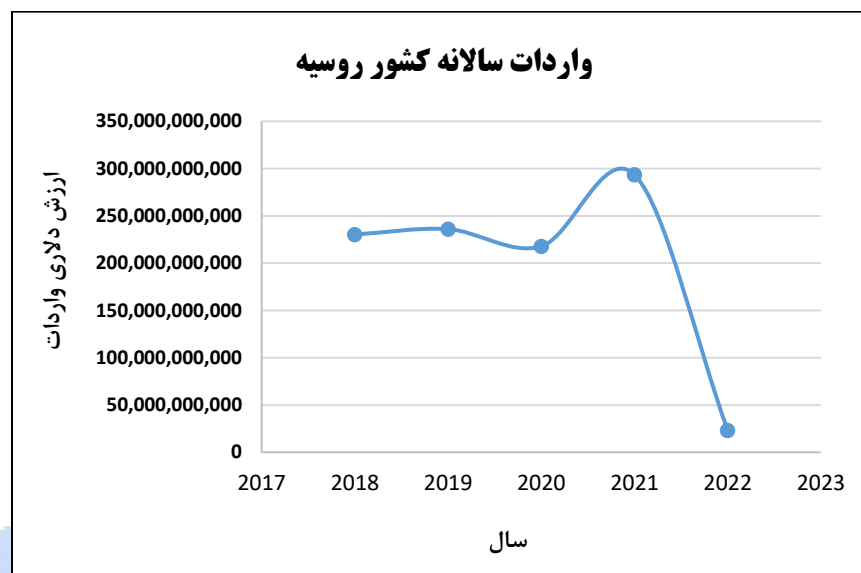
با توجه به نمودار سهم بازار پوشاک بانوان نسبت به آقایان و کودکان بیشتر بوده و روند نمودار تا سال ۲۰۲۶ افزایشی است و تنها در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ اندکی کاهش در درآمد این کشور از بخش پوشاک و منسوجات مشاهده می‌شود. این پیش بینی حدود یک ماه پیش از جنگ رسمی روسیه و اوکراین انجام شده است.

حال علی‌رغم کلیه پیش‌بینی‌های انجام شده، در سال ۲۰۲۱-۲۰۲۲ بین روسیه-اوکراین یک رویارویی نظامی و بحران بین‌المللی به وقوع پیوسته که نتیجه آن افزایش ۴۰ درصدی قیمت گاز بود به طوری که نفت خام در هر بشکه حدود ۱۰۴ دلار آمریکا برای اولین بار از سال ۲۰۱۴ میلادی معامله شد. نگرانی از این است که این افزایش قیمت و تغییر ناگهانی در بازار بورس و سهام به طور یقین بر روی روحیه مشتریان و قدرت خرید آن‌ها تاثیر بگذارد و این یک موضوع اساسی در رشد تمامی کسب و کارها از قبیل منسوجات و پوشاک نیز می‌باشد. (۵)

بخش مد روسیه به کالاهای وارداتی شدیداً وابسته است. با وجود اینکه بسیاری از شرکت‌های داخلی برای تأمین و برآوردن نیاز مشتریان داخلی تلاش می‌کنند، پوشاک و متفرعات البسه بسیاری همچنان از طریق واردات برندهای غربی تأمین می‌شوند. درحالی‌که این کشور به طور معمول برای مواد خام مانند پنبه و پشم در تلاش است، برخلاف همسایگان خود مانند لهستان، دارای کمبود نیروی کار ماهر در بخش‌های دوزندگی، نساجی و تولید کفش نیز می‌باشد. کشور روسیه عمدتاً به کشورهای ترکیه و چین برای پارچه‌های نساجی و زیره‌های کفش وابسته است. با اعمال تحریم‌های کنونی اتحادیه اروپا علیه روسیه، این شرایط برای بخش لباس و مد روسیه دشوارتر خواهد شد. ولی به این صورت هم نیست که روسیه هیچ کوششی انجام نداده باشد. این کشور به طور مستمر به دنبال سیاست‌های جایگزین

برای واردات بوده است تا وابستگی خود را به واردات به حداقل رسانده و صنایع نساجی و پوشاک خود را مستحکم کند. قابل ذکر است که ۸۰ فروشگاه جدید در سال ۲۰۲۱ در این کشور تاسیس شد ولی با این وجود تمایل برای برندهای غربی همچنان باقی است. (۵)

نمودار ۴ واردات کلی از کشور روسیه بر حسب دلار از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۲ نشان می‌دهد. (۶)

نمودار ۴ (منبع: oec.world/en/profile/country/rus)

با توجه به نمودار ۴ در سال های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ روند کلی واردات کشور روسیه تقریباً ثابت بوده ولی در بین سال های ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۱ افزایش در واردات یک رشد قابل توجهی داشته است و سپس در سال ۲۰۲۱ و با شروع تنش های بین دو کشور روسیه و اوکراین افت شدید واردات در کشور روسیه به وقوع پیوسته است.

درگیری بین اوکراین و روسیه بر روی سرمایه گذاران خارجی نیز تاثیر داشته است. سهام گروه خرده فروشان کالاهای لوکس مانند برند های فرانسوی معتبر LVMH و Kering ، برند سوئیسی Richemont، برند Prada از ایتالیا و Burberry از کشور انگلستان بین ۳ تا ۶ درصد (در زمانیکه این مقاله نوشته شده است) افت داشته اند. همچنین گزارش شده است از برندهای ترکی مانند LC Waikiki ، Colin's ، و English Home حدود ۲۰۰ فروشگاه در اوکراین بسته شده است و تمامی برندها برنامه و طرح های این شرکت ها به حالت تعلیق درآمده است. این درحالی است که برند Colin's دارای ۶۰ فروشگاه در اوکراین، LC Waikiki ۵۰ فروشگاه و English Home ۳۳ فروشگاه در این کشور میباشد. برند ایتالیایی Cosa Bella که در زمینه تولید لباس زیر بانوان فعالیت میکند، سفارشات تولید خود در کشور اوکراین را متوقف کرده است. (۵)

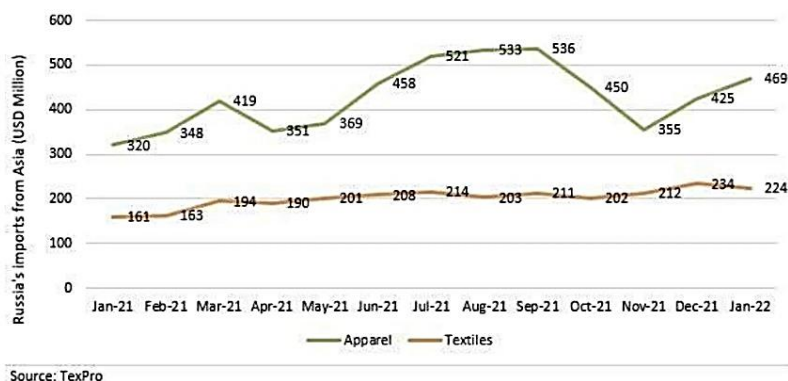

آمریکا نیز مانند اتحادیه اروپا یک سری محدودیت‌هایی را در زمینه صادرات به روسیه اعمال کرده است. انتظار می‌رود که صنعت مد و پوشاک در آمریکا خود را برای انجام اقداماتی برای اطمینان از سازگاری کلیه عملیات در میان جنگ بین روسیه و اوکراین آماده می‌کند. برخی از کارشناسان امریکایی اظهار می‌کنند که با افزایش قیمت مواد نفتی و فرآورده‌های آن، قیمت الیاف نساجی مشتق شده از نفت همچون پلی‌استر نیز به طور قابل توجهی افزایش می‌یابد. به دلیل اینکه الیاف مصنوعی یا به اصلاح بشر ساخت گران تر می‌شوند، تقاضا برای الیاف طبیعی نیز افزایش می‌یابد و به آرامی باعث تورم در قیمت الیاف طبیعی می‌شود و این نگران کننده است. با وجود اینکه کشور روسیه و اوکراین نقش بسیار کمی در تولید البسه دارند، تاثیر آن‌ها بر روی این صنعت نمی‌تواند قابل صرف‌نظر کردن باشد. (۵)

از طرف دیگر جنگ میان روسیه و اوکراین بر روی نرخ حمل و نقل نیز تاثیر گذاشته است. کرایه حمل و نقل ریلی به طور چشمگیری تحت تاثیر این درگیری قرار گرفته است و باعث شده است که بیشتر حمل و نقل به سمت حمل و نقل دریایی تغییر پیدا کند. قسمتی از مهمترین خط ریلی که چین را به اروپا متصل می‌کند از روسیه و اوکراین عبور می‌کند و به دلیل تنش‌های فعلی دچار اختلال شده است. نرخ کرایه‌های هوایی افزایش یافته است به طوریکه شرکت DHL به تازگی در قسمت نرخ هوایی خود متذکر شده است که ۱۷ درصد تجارت جهانی از طریق راه هوایی تحت تاثیر تنش بین اوکراین و روسیه قرار گرفته است. این درگیری که با بستن راه‌های هوایی و افزایش بلا تکلیفی تقاضاها همراه است، به تولید و جابه‌جایی بار در مسیرهای مختلف تجاری تاثیر می‌گذارد. بسته شدن راه‌های هوایی اوکراین-روسیه باعث طولانی شدن مسیر ترانزیت‌ها در بیشتر مسیرها و جلوگیری از ظرفیت بیشتر می‌شود. علاوه بر آن مشکلات مربوط به نیروی کار در بیشتر فرودگاه‌های اروپا و آسیا باعث اختلال در فعالیت‌های انبارداری و وقفه بیشتر در زمان ترانزیت‌ها می‌شود. (۷)

تنش بین روسیه و اوکراین بر روی واردات منسوجات کشور روسیه نیز نگران کننده است. یکی از نگرانی های عمده مربوط به گردش مالی با کشور روسیه و به خصوص مرتبط با کشورهای آسیایی مانند بنگلادش و ویتنام و مساله پرداخت آنان به دلیل تحریم ها می باشد. با وجود اینکه تقاضا از کشور روسیه برای صنعت نساجی و پوشاک چشمگیر نیست، این مساله ممکن است به صنعت نساجی و پوشاک کشورهای آسیایی و هند خسارت وارد کند. کشور روسیه هر ماه از کشورهای آسیایی در زمینه پوشاک و نساجی حدود ۷۰۰-۶۵۰ میلیون دلار آمریکا کالا وارد می کند که نیمی از آن ها تنها مربوط به واردات پوشاک می باشد.

نمودار ۵

نمودار ۵ واردات کشور روسیه از آسیا را برحسب میلیون دلار آمریکا نشان می دهد. اگر واردات از روسیه متوقف و برای مدتی به دلیل تحریم ها به سرعت کاهش پیدا کند، در درآمدهای صادراتی کشورهای آسیایی نزدیک ۱-۲ میلیارد دلار یا بیشتر بسته به این که چه مدت زمان ادامه یابد، کاهش خواهد یافت. انتظار می رود که کشور چین از این موضوع بیشتر متأثر گردد چرا که صادرات پوشاک و منسوجات این کشور به روسیه بزرگ ترین میزان را داراست و در حدود

۴۰۰ میلیون دلار در هر ماه می‌باشد. این در حالیست که، چالش‌های مرتبط با تامین داخلی و معضل کووید ۱۹ هم در صادرات کشور چین تاثیر فراوانی گذاشته است. (۷)

بنگلادش دومین صادرکننده بزرگ به کشور روسیه میباشد که نزدیک به ۹۰ تا ۱۰۰ میلیون دلار در ماه کالا به کشور روسیه صادر میکند. کشور هند نزدیک به ۱۸-۲۰ میلیون دلار منسوجات و پوشاک هر ماه به کشور روسیه صادر میکند که به نظر میرسد در طی ماه‌های آینده با کاهش درآمد صادرات مواجه شود. یکی از مهمترین دلایل نگرانی که برای صنعت پوشاک و منسوجات جهانی وجود دارد افزایش قیمت مواد اولیه خام مانند قیمت نفت خام و افزایش قیمت غذا میباشد که باعث افزایش هزینه نیروی کار می‌شود. اقتصاد برخی از کشورهای آسیایی به طور زیادی به ذغال سنگ و نفت خام کشور روسیه و مواد غذایی کشور اکراین وابسته است. گزارشات UNCTAD از بحران روسیه - اکراین نشان میدهد که ترکیه، مصر، هند و چین کشورهایی هستند که به مواد غذایی کشورهای روسیه و اکراین متکی هستند. ضمناً این کشورها همچنین تامین کننده جهانی در صنعت منسوجات و پوشاک نیز میباشند. تورم در ترکیه به ۵۴.۴۴٪ در ماه فوریه ۲۰۲۲ رسیده است که به نظر میرسد به طور کاملاً مشخصی منابع یابی در این کشور را تحت تاثیر قرار میدهد. تورم در قیمت‌های مشتریان در بنگلادش به میزان ۶.۱۷٪ افزایش یافته است که به طور برجسته به دلیل افزایش در قیمت مواد غذایی میباشد. (۷)

از طرف دیگر تقاضا برای منسوجات و پوشاک انتظار می‌رود تحت تاثیر این موارد قرار گیرد و قیمت‌های منسوجات و پوشاک و وسایل چرمی به سرعت افزایش یابد. یادداشت‌های UNCTAD افزایش ۱۰ درصدی در قیمت منسوجات، پوشاک و کالاهای چرمی را به دلیل افزایش در نرخ کرایه حمل برای مشتری پیشنهاد می‌دهد. این آنالیز تنها محدود به نرخ کرایه حمل و نقل بوده است که هنوز اتفاق نیافتاده است. با این وجود تاثیر واقعی با در نظر گرفتن اثرات هزینه‌های مواد اولیه و نیروی کار بر قیمت نهایی می‌تواند فراتر از ۱۰٪ باشد.

منابع

- ۱) en.wikipedia.org/wiki/Russia
- ۲) Russia: Firm entry and survival barriers, *Ruta Aidis*, August ۲۰۰۶
- ۳) Development of the Russian retail market value for textile clothing and accessories from ۲۰۰۳ to ۲۰۱۳, *statistica.com*
- ۴) The value of textile production volume in Russia ۲۰۱۶-۲۰۲۰, *statistica.com*
- ۵) Impact Of Russia-Ukraine War On Global Apparel Industry, *abiteks.com.tr*
- ۶) <https://oec.world/en/profile/country/rus>
- ۷) Russia-Ukraine Conflict: Impact on Logistics and Textiles-Apparel Industry, *fibre۲fashion.com*
- ۸) Apparel market revenue in Russia from ۲۰۱۸ to ۲۰۲۶ by segment. *statistica.com*